

Аналіз особливостей підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до формування підприємницької компетентності учнів основної школи

Анотація. У статті розкрито актуальність підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій для формування підприємницької компетентності учнів основної школи. Для досягнення цієї мети запропоновано впровадження вибіркового курсу, який спрямований на формування підприємницьких навичок та для власного всебічного розвитку особистості.

Ключові слова: економічна підготовка, підприємницька компетентність, вчитель трудового навчання та технологій.

Abstract. The article highlights the relevance of preparing future teachers of labor education and technology to foster entrepreneurial competence among primary school students. To achieve this goal, the introduction of an elective course aimed at developing entrepreneurial skills and promoting holistic personal development is proposed.

Keywords: economic training, entrepreneurial competence, teacher of labor education and technology.

Постановка наукової проблеми. Зміни в сучасному світі вимагають пошуку нових підходів до освіти та підготовки молодого покоління до викликів майбутнього. Однією з ключових складових сучасної освіти є формування підприємницької компетентності, яка надає учням навички і знання, необхідні для ефективної самореалізації у суспільстві. Особливе значення для розвитку підприємницької компетентності в учнів має підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій, оскільки ця категорія педагогів відіграє ключову роль у формуванні підприємницьких навичок та економічної підготовки учнів основної школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні нормативні документи загальної середньої освіти, такі як Закон України «Про загальну середню освіту» і «Концепція Нової української школи» включають перелік ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей. В сучасному світі наші випускники повинні мати не лише якісні знання в навчальних предметах та вміння їх застосовувати на практиці, але також мати здатність орієнтуватися на ринку праці, бути конкурентоспроможними та мати навички організації власної трудової діяльності. Це робить актуальним та вчасним питання формування підприємницької компетентності учнів під час навчання.

Питання економічної освіти та економічного виховання учнів досліджувалися в роботах різних вчених, таких як А. Нісімчук, Л. Кураков, С. Бадмаєв і Д. Березовська. Різні аспекти економічної підготовки майбутніх учителів були предметом вивчення А. Войнаровського, А. Мазурка, І. Сасової, О. Падалки та О. Шпака та інших. Роль технологічної освіти у засвоєнні основ економічних наук учнями основної школи була розкрита в роботі П. Левіна. Однак науковці ще не остаточно обґрунтували особливості підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до формування підприємницької компетентності учнів основної школи.

Мета і завдання статті. Метою статті є здійснення аналізу особливостей підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до формування підприємницької компетентності учнів основної школи.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день набуває великої важливості адаптація досвіду європейської спільноти, особливо у визначенні та відборі ключових компетентностей. Серед цих компетентностей виділяються інноваційність та підприємницький дух. Для їх досягнення необхідно постійно працювати над їхнім розвитком, і це включає не лише навчання на уроках, але й активну участь у позаурочних заходах, таких як шкільні клуби підприємництва, економічних ділових іграх тощо [2, с. 15].

Важливо відзначити, що в концепції «Нової української школи» також відводиться значна

роль ініціативності та підприємливості які є ключовими компетентностями, що необхідно формувати в сучасній школі. Вони включають в себе «здатність генерувати нові ідеї та ініціативи і втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і сприяння розвитку суспільства та держави». Також вони охоплюють «уміння раціонально споживати, ефективно управляти особистими фінансами та приймати обґрунтовані рішення у сферах зайнятості та фінансів» [1, с. 12].

Процес формування підприємницької компетентності серед школярів, за словами вчених, є тривалим і охоплює всі рівні освіти, включаючи дошкільну, початкову, основну та старшу школу. Саме цей факт є основою для розробки підходів та педагогічних принципів цього процесу.

Важливо відзначити значення системного підходу до формування підприємницької компетентності учнів, який включає в себе об'єднання мети, структури та змісту освітньої діяльності, а також розвиток психологічних і моральних якостей особистості.

Варто зауважити, що будь-які освітні реформи повинні розпочинатися з підготовки вчителів, оскільки вони повинні володіти всіма ключовими компетентностями для формування їх у здобувачів освіти. Іншими словами, вчитель не може передавати учням те, що він сам не володіє або не вміє робити.

Технологічна освітня галузь відіграє важливу роль, оскільки, крім розв'язання основних навчальних завдань, сприяє формуванню розуміння економічних понять та реалізації економічних знань серед учнів. Використання можливостей програми з трудового навчання дозволяє перетворити учня на компетентного споживача та, в разі наявності, розвинути його підприємницькі здібності [2, с. 225].

У програмі підготовки бакалаврів в галузі технологічної освіти передбачено вивчення економічної дисципліни: «Основи виробництва». Це призводить до виникнення двох основних суперечностей.

Перша суперечність полягає в розриві між наявним рівнем економічних знань у майбутніх учителів трудового навчання та технологій та недостатньою обізнаністю щодо економічного обґрунтування технічних та технологічних особливостей виготовлення виробів та проведення маркетингових досліджень продуктів. Українські заклади середньої освіти вже тривалий час реалізують навчальні програми з трудового навчання (технологій), головною складовою яких є проєктно-технологічна діяльність. Цей підхід передбачає використання методу проєктів і вимагає наявності певних знань щодо економічного обґрунтування виробу (або послуги), а також проведення маркетингових досліджень.

Друга суперечність виникає з необхідності формування підприємницької компетентності у школярів під час уроків трудового навчання та низького рівня знань у майбутніх учителів трудового навчання та технологій щодо основ планування бізнесу та підприємницької діяльності. Це в свою чергу призводить до ситуації, коли майбутній учитель трудового навчання мусить самостійно закрити прогалини в своїй економічній підготовці.

Для активізації процесу формування підприємницької компетентності у майбутніх вчителів трудового навчання та технологій пропонується впровадити експериментальний навчальний курс, який передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку майбутніх фахівців технологічної освітньої галузі з питань основ підприємництва. Основною метою цієї спецкурсу є формування підприємницької та організаційної компетентності у майбутніх фахівців.

Впровадження цієї вибіркової дисципліни є обов'язковим елементом у навчальному процесі бакалаврів, які готуються до кар'єри в галузі технологічної освіти, оскільки вона спрямована на розвиток підприємницької компетентності у учнів основної школи.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що формування підприємницької компетентності стає важливою потребою у сучасному суспільстві. Поширення цієї ідеї та створення позитивних підприємницьких настановлень і способу мислення є важливим кроком для подальшого успіху України та формування в підростаючого покоління важливих навичок, таких як критичне мислення, уміння застосовувати знання, генерувати нові ідеї, здійснювати

активну комунікацію і постійне самовдосконалення. Саме тому в цій статті доведена необхідність включення в навчальний план бакалаврів технологічної освіти вибіркової дисципліни економічного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Концепція «Нова українська школа» / упоряд.: Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Кобернік та ін. Київ, 2016. 34 с.
2. Корець М. Концептуальні засади трансформації професійної підготовки вчителів для освітньої галузі «Технології». *Вища освіта України*. 2004. № 2. С. 53-58.
3. Уроки з підприємницьким тлом: Навчальні матеріали / За заг. ред. Е. Бобінської, Р. Шияна, М. Товкало. Варшава: Сова, 2014. 214 с.